

Anotace:

Špecifický výskum je zameraný na recepciu pohybovej klaunskej komédie *Did you enjoy your dish, gentlemen?* na zahraničných divadelných festivaloch. *Did you enjoy your dish, gentlemen?* je medzinárodne zrozumiteľná autorská divadelná inscenácia, preložená a hraná v anglickom jazyku a francúzskom jazyku. V roku 2015 sa predstavila na festivaloch v Maroku, Iráne, Libanone a Taliansku.

Klíčová slova:

monodráma, komédia, festival, pohybové divadlo, jazyk

Abstract:

The Specific Project is focused on the reception of physical buffoonery *Did you enjoy your dish, gentlemen?* at various international theatre festivals. *Did you enjoy your dish, gentlemen?* is an internationally comprehensible theatre production, translated and acted in English and French languages. In 2015, the performance was performed at festivals in Morocco, Iran, Lebanon and Italy.

Key words:

monodrama, comedy, festival, physical theatre, language

Pavol Seriš

Percepčia pohybovej komédie v zahraničí

Príkladom výskumnej činnosti je recepcia pohybovej klaunskej komédie *Did you enjoy your dish, gentlemen?* na zahraničných divadelných festivaloch. Ide o medzinárodne zrozumiteľnú autorskú divadelnú inscenáciu hranú prevažne v anglickom jazyku (raz vo francúzskom jazyku). Na výskum recepcie publika bol použitý dotazník (k nahliadnutiu v anglickej i slovenskej verzii na konci štúdie). Ten obsahoval otázky týkajúce sa jedného zloženia publika (vek, profesia atď.), jedného samotnej recepcie (koľko a či divák rozumel inscenácii, či komunikovala viac pohybovú alebo textovú zložku predstavenia atď.). Súčasťou štúdie je aj charakterizácia festivalu: o aký festival ide, akú má tradíciu, aká škola či organizácia ho organizuje, aké predstavenia sú naň pozvané, kde sa predstavenia odohrávajú a podobne.

V rámci projektu som vycestoval v období január – júl 2015 na päť samostatných výjazdov: štyri medzinárodné divadelné festivaly a jedno súkromné pozvanie na začiatku roka. K nemu pripájam krátku osobnú reflexiu. Dotazník bol použitý na všetkých štyroch festivaloch. Na výjazdoch som odohral dokopy jedenásť predstavení autorskej inscenácie *Did you enjoy your dish, gentlemen?*.

Popis inscenácie

Did you enjoy your dish, gentlemen? (v origináli *Chutilo vám, páni?*) je pohybová komédia jedného herca zo sveta reštaurácií a čašníkov. Ako kostým využíva herec čašnícku uniformu: šedé nohavice a bielu košeľu s motýlikom. Technicky ide o mimoriadne nenáročnú inscenáciu. Z rekvizít využíva herec len stôl, dve stoličky a utierku. Osvetlenie je bez zmien a v celom diele sa použijú len tri audio nahrávky (úvodný monológ pred vystúpením, jeden tanečný vstup a jedna zvučka).

V prvej časti herec predstaví sedemnást rôznych čašníkov, ktorí pracujú v danej reštaurácii. Títo čašníci sú hraní prevažne pohybovo: každý z nich má určitý fyzický rys či nedostatok. Jeden je hrbatý a taniere nosí na zátylku, druhý je tak slabý, že ho odfúkne prievan, tretí je Španiel a servíruje v latino štýle, ďalší je nesmierne pomalý, iný príliš infantilný či naopak príliš agresívny. Charaktery sú síce zveličené a prehnane do absurdity, majú však poväčšine reálny základ. Tak ako v žánri pantomímy, aj tu je nutnosťou ostrá, výrazná charakterizácia postáv. Fyzické jednanie je podrobené charakteru.¹ Inscenáciou, ktorá má cca 50 minút, prevádza hlavný čašník s výrazným tikom hlavy. Tá mu občas prudko škľbne smerom doľava, pričom uvoľnené líca vydajú komický zvuk. Dôležitá je i postava francúzskeho šéfa, ktorému nikto nerozumie. V slovenskej verzii sa volá Pán Demižón, v anglickej Monsieur Papillon. Herec pohybovo stvárni i niekoľko zvierat: muchu, antilopu a kravu.

V druhej časti inscenácie prichádza do tejto podivnej reštaurácie významná návšteva, pričom všetci čašníci predstavení v prvej polovici robia všetko pre to, aby bola návšteva spokojná. Čašníci sa stávajú tzv. „running characters“, ktorí sa striedavo objavujú až konca hry. Sú to charaktery, ktoré publikum už dobre pozná a ktoré komicky fungujú i v ďalších situáciách.²

V prvotnej slovenskej verzii sú významnou návštevou dve konkrétne osoby: exprezident Slovenska Ivan Gašparovič a exprezident Česka Václav Klaus, každý so svojim osobným strážcom. V čase vzniku inscenácie (premiéra sa konala v novembri 2011 v Trenčíne) boli obaja prezidentmi svojich krajín. V anglickej i francúzskej verzii som však upustil od konkrétnych osôb, pretože som počítal s tým, že v zahraničí nie sú tieto dve postavy až tak známe. V cudzojazyčných verziách do reštaurácie preto prichádza nemenovaný slovenský a český prezident. Keďže komika inscenácie v najväčšej miere stojí na pohybových charakteroch čašníkov a ich podivnom snažení, v druhej časti hry by fungoval príchod akejkoľvek významnej návštevy. Prezidenti sú jediné postavy, ktoré herec nehrá. Ide o imaginárne osoby, s ktorými vedie dialóg a o ktoré sa všetci starajú.

Po príchode prezidentov ich hlavný čašník usádza ku stolu a dáva im menu a vínnu kartu. Uvedie i ochranku, ktorá sa postaví dva metre za stôl. Potom sa rôzni čašníci predháňajú a striedajú pri servírovaní aperitívu, vína, predjedla, polievky a hlavného chodu. Kvôli svojim anomáliám a nedostatkom sa im servis nedarí. Komické situácie sú takmer vždy na úkor prezidentov, ktorí všetko trpkó znášajú až pokým nepríde hlavný chod. Pri ňom agresívny čašník prevráti stôl ešte predtým, než návšteva stihne ochutnať. Po tomto incidente prezidenti s ochrankou odchádzajú. Hlavný čašník má však pocit, že všetci urobili, čo bolo v ich silách. Spokojne nakáže kolegom, aby reštauráciu upratali a povie, že sa stretnú opäť na druhý

deň ráno. V tomto momente herec vystupuje z role, sadá si na stoličku a civilne poďakuje divákovi za ich účasť a prítomnosť.

Dovolím si pripojiť niekoľko slov k vzniku inscenácie. *Chutilo vám, páni?* nie je typicky rozdelená na divadelné úlohy režisér - dramaturg - herec. S textom i režisérsky mi pomohol český režisér a herec Arnošt Goldflam, u ktorého som navštevoval jeho cyklus Autorského semináru v akademickom ročníku 2010-2011 na Divadelnej fakulte JAMU v Brne. V druhom semestri som postupne hru *Chutilo vám, páni?* písal pod jeho dohľadom a nakoniec som mu i názorne predviedol určité jej časti. Ochotne mi dával poznámky k textu i k predstaveným častiam.

Nápad napísať hru z prostredia reštaurácie som dostal v lete 2010 pred mojim nástupom do prvého ročníku Ateliéru Klaunská scénická a filmová tvorba (dnes Ateliér fyzického divadla). Keďže som pracoval v Anglicku ako čašník, inšpiroval som sa priamo počas letnej brigády. Vďaka Autorskému semináru a impulzu od Arnošta Goldflama som tento prvotný nápad či podnet mohol doviest k samotnej inscenácii. Pojem autorského divadla v sebe skrýva autora hry. Avšak Jan Dvořák ide v tejto terminológii ďalej a hovorí vo svojej práci *Za nové paradigma divadla* o „pořadatelovi“ divadla: „Ve výchozím bodu a na absolutním prvopočátku jakéhokoliv divadelního konání stojí pořadatel divadla. Pořadatelem je ten, kdo dává impuls, signál k tvorbě, kdo je na samém začátku vzniku „uměle modelovaného artefaktu“; je to původce, strůjce, stvořitel, iniciátor, „počínatel“, podněcovatel, animátor, zřizovatel, prostě první v onom pomyslném řetězci, bez něhož umělecká (např. inscenační) tvorba nevznikne. Pořadatelem divadla (hry) musí být vždy individualita (i v týmu, kolektivu nebo instituci to vždy začíná u jedince).“³ Treba dodať, že ten, kto dal impulz alebo kto bol podnecovateľom inscenácie *Chutilo vám, páni?*, bol vo veľkej miere i Arnošt Goldflam.

Čo sa týka žánru, je *Chutilo vám, páni?* energickou zmesou činohry (hra je postavená na napísanom scenári, vystavaných charakteroch a situáciách), pantomímy (postavy často využívajú imaginárne predmety, komunikujú s imaginárnymi postavami či pohybovo reagujú na vonkajšie elementy) a stand-up comedy (herec komunikuje priamo s divákmi, reaguje na ich podnety či nečakané situácie, ako napr. zvonenie telefónu či hlasnejší komentár niektorého z divákov). V menšom množstve sa v inscenácii využíva i tanec (španielsky čašník Pedro Bailando) či hra s jazykmi: okrem angličtiny a taliančiny zaznie i francúzsky a španielsky jazyk.

1. Piccola Compagnia Impertinente, Foggia, Taliansko (15. – 22.1. 2015)

Súkromné pozvanie, 6 vystúpení v anglicko-talianskej verzii

Po vydarenej účasti na Roma Teatro Festival 2014 v Ríme som dostal pozvanie do mesta Foggia v juhovýchodnom Taliansku. Pierluigi Bevilacqua, divadelník a absolvent rímskej Accademia Teatrale Sofia Amendolea, založil v tomto meste svoje vlastné komorné divadlo s názvom Piccola Compagnia Impertinente („Malá drzá skupina“). Pôvodne som bol pozvaný na dve vystúpenia pre verejnosť, ale neskôr o divadelné predstavenie v anglickom jazyku prejavili záujem i dve školy: jedna základná a jedna stredná. Nakoniec som vo Foggii odohral šesť vystúpení v priebehu štyroch dní.

Piccola Compagnia Impertinente je malým divadelným priestorom s vyvýšeným hľadiskom pre 60 divákov. Okrem divadelných vystúpení v ňom prebieha platené divadelné vyučovanie pre tri rôzne vekové kategórie a organizujú sa tu koncerty, workshopy či výstavy. V Piccola Compagnia Impertinente som odohral štyri vystúpenia, dve ďalšie na základnej škole Scuola Secondaria „G.Bovio“.

Vystúpenia pre verejnosť boli naplánované na 17. a 18. januára od 21:00. Keďže som bol v Piccola Compagnia Impertinente jedným z mála zahraničných hostí, oba večery boli vypredané ešte pred mojim príchodom do Foggie. Text inscenácie *Did you enjoy your dish, gentlemen?* som ponechal v taliansko-anglickej verzii, ktorú som mal preloženú už pri príležitosti festivalu v Ríme v júni 2014.

Prevažná väčšina textu je preložená do anglického jazyka. Ide o jednoduchú angličtinu bez náročných slov či fráz, aby jej dokázali porozumieť i ľudia bez väčších znalostí tohto jazyka. Tam, kde boli v slovenskej verzii kvetnatejšie výrazy s niekoľkými synonymami, ostal jeden jednoduchý. Napríklad dve vety v origináli „Čašník by mal byť štíhly a vrtký, ale nie zas tak úboho vychrtlý ako môj slabunký kolega Fraňo Fúz. Fraňo je tak chabý a vetčný, že väčšie objednávky musí k stolu dotlačiť.“ sú preložené nasledovne: „A waiter

¹ RYŠÁNKOVÁ, Jiřina. *Pohyb a divadlo*. Praha: Ústřední dům lidové umělecké tvorivosti, 1965.

² DOUBLE, Oliver. *Getting The Joke*. London: Methuen Drama, 2005.

³ KLÍMA, Miloslav a kol. *Divadlo a interakce*. Praha: Nakladatelství Pražská scéna, 2006, s. 146.

should be fit and slim, but not weak. The weakest waiter in the world is our Slim Jim. Slim Jim has to push the dishes to the table.“

Vidíme, že v preklade strácame niekoľko výstižných prídavných mien. Niežby nebolo možné nájsť ich anglické ekvivalenty, ale ich použitím by sa mohla stať inscenácia pre väčšinu publika nezrozumiteľná. Gene Perret vo svojej knihe *The New Comedy Writing Step by Step* tvrdí, že komika musí byť presná, stručná a výstižná. Žiaden vtip nefunguje, pokiaľ ho divák nepochopí, či pokiaľ potrebuje následné vysvetlenie. Vtip musí byť univerzálny pre všetkých.⁴

Do taliančiny je preložená väčšina mien čašníkov (namiesto mien ako Dušan, Juro, Jano sú použité Lippo, Pippo, Marco, Toni a pod.) či výrazy z prostredia reštaurácie a kuchyne, napríklad: špecialita podniku (specialità della casa), aperitív (aperitivo), predjedlo (antipasto), servírovať (servire) a iné. Takisto názvy jedál a nápojov boli talianske, s využitím tradičných regionálnych pokrmov ako „cime di rapa“ (zeleninové cestoviny známe z kraja Puglia).

Na dve vystúpenia pre verejnosť prišlo publikum vo vekovom priemere asi 40 rokov. Anglicky rozumeli, ale reagovali o niečo vlažnejšie, ako som po predošlých skúsenostiach s hraním v Taliansku očakával. Živé až búrlivé publikum som zažil pri hraní pre strednú a základnú školu. Prekvapilo ma, že i 11 až 15-roční žiaci bez problémov rozumeli textu i príbehu. Po každom vystúpení nasledovala diskusia, ktorá trvala okolo 20 minút. Žiakov zaujímalo kde všade som hru odohral, či som reálne stretol postavy z inscenácie, alebo kto sú moje vzory. Okrem vystúpení som viedol i 5-dňový workshop zameraný na základy pohybového divadla a pantomímy. Cvičenia boli postavené na práci s priestorom, časom, pozorovaním a napodobňovaním. V rámci žánru pantomímy je pozorovanie a napodobňovanie alfou a omegou. Podľa Waltera Kerra divadlo vždy pracuje s napodobnením. Ak napodobenie zmizne a je nahradené totožnosťou, zmizne umelec a zmizne fantázia.⁵

2. FITUA, Agadir, Maroko (26. – 30.4. 2015)

Medzinárodný festival vysokých divadelných škôl FITUA 2015, 1 vystúpenie vo francúzskej verzii

Festival

Medzinárodný festival vysokých divadelných škôl FITUA 2015 – Festival International du Théâtre Universitaire d'Agadir sa konal od 25. do 28. apríla v marockom prímorskom meste Agadir. Šlo už o jeho jubilejný 20. ročník, ktorý organizuje Filozofická fakulta Univerzity Ibn Zohr v Agadire. Festivalu sa okrem JAMU zúčastnili tri domáce školy (dve fakulty Univerzity Ibn Zohr Agadir a FSJES Ain Sebaâ Casablanca), ku ktorým sa pripojili školy z Tuniska, Palestíny, Ruska, Španielska a Talianska (dohromady deväť inscenácií). Všetky predstavenia sa odohrávajú pod jednou strechou na jednom pódiu – v sále Ibrahima Erradiho na mestskom úrade v centre mesta. Sála pripomína väčší kultúrny dom, s veľkým vyvýšeným kukátkovým javiskom a hľadiskom pre 300 ľudí. Denne festivaloví diváci vidia dve až tri predstavenia, vstup bol zdarma pre školy i verejnosť a nikdy nebolo vypredané. Najmenší divácky záujem bolo paradoxne o domáce produkcie. Vystúpenia nikdy nezačali načas, meškanie patrí k festivalu a priemerná doba časového posunu bola asi 30 minút.

Motto ročníka bolo „Povýšenie kreativity a dialógu v divadle“. Ide o súťažný festival, ceny sa odovzdávajú za najlepšie výkony v kategóriách: inscenácia, réžia, ženský a mužský výkon a choreografia. Slávnostná ceremónia spojená s odovzdaním cien sa koná na záver festivalu, asi tri hodiny po poslednej produkcii. Porota bola zložená zo štyroch domácich pedagógov a divadelníkov. Sprievodným programom boli skupinové improvizácie, tance a hry pred a po každom predstavení. 20. ročník bol otvorený konferenciou na tému „Divadlo a médiá“. Tieto sa odohrávali na námestí pred budovou úradu. Niekoľko málo workshopov prebieha výhradne vo francúzskom jazyku. Francúzština je spolu s arabčinou oficiálnym jazykom festivalu FITUA. Preto sa zahraniční študenti, ktorí sú v zahraničí zvyknutí používať anglický jazyk, denne stretávajú s jazykovou bariérou. Festival sa koná pod záštitou kráľa Mohammeda VI., ktorého fotografie zdobia i steny mestského úradu.

Vystúpenie

Pozvaný som bol už takmer rok dopredu. V júni 2014 mi riaditeľ festivalu FITUA Jalal Aarab prisľúbil účasť na podobnom podujatí: na divadelnej prehliadke vysokých škôl Roma Teatro Festival v Ríme. Významnú rolu v mojej produkcii v Agadire zohral jazyk: vôbec prvýkrát som vystupoval vo francúzštine. Inscenácia vo francúzskej verzii pod názvom *Ça vous a plu, monsieur?* bola na programe festivalu ako posledná, a to v utorok 28. apríla 2015 o 15 hodine. S prekladom hry mi pomohol francúzsky kolega z ateliéru Klaunskej scénickej a filmovej tvorby na JAMU Florent Golfier.

Pri preklade do francúzskeho jazyka som vychádzal z anglickej verzie. Tá už bola zjednodušená pre publikum so základnými znalosťami daného jazyka. Pri preklade som narazil na niekoľko ťažkostí. Vtipy či humorné frázy, ktoré vznikli prekladom do angličtiny, zrazu stratili na pôsobivosti. Preto sa museli hľadať nové. Takisto mená niektorých postáv dostali francúzske: napríklad Kajo Koktus bol preložený ako Bernardo Balbo (z francúzskeho slova „balbutier“ – koktať). Zvláštna situácia nastala so šéfom reštaurácie. V pôvodnej slovenskej i anglickej verzii hry je šéfom Francúz, ktorému nikto nerozumie. V situácii, keď všetci čašníci na čele s hlavným hovoria francúzsky, musel šéf hovoriť iným jazykom. Preto sa verzie otočili a v Agadire bol šéfom reštaurácie Angličan Mister Thomas. Španielsky čašník ostal, a k tomu bolo použitých niekoľko arabských výrazov, ktoré, tak ako v Taliansku, potešili marocké publikum.

Počas návštev festivalových produkcií som sa ešte pred svojou produkciou uistil, že divadelní diváci v Agadire sú veľmi živí. V prípade, že jazyku produkcie nerozumejú, nemajú problém sa v publiku nahlas rozprávať, telefonovať, jesť, piť, fotiť sa s bleskom či húfne odchádzať. Zažil som ruskú inscenáciu – *Žobrácku operu* Bertolta Brechta, ktorá bola odohraná výhradne v ruskom jazyku bez titulok. Počas predstavenia odišla asi polovica publika, a mladí ruskí herci a hudobníci museli hrať 80 minút v permanentnom ruchu a vrave. Iniciatíva preložiť a nacvičiť hru vo francúzskom jazyku sa preto ukázala ako zásadná. Počas predstavenia *Ça vous a plu, monsieur?* boli diváci vnímaví. Okrem niekoľkých krátkych zvukov z mobilných telefónov bola atmosféra v sále nabitá pozornosťou. Vtipy a gagy publikum odmeňovalo nielen smiechom, ale i potleskom.

Z dotazníku, ktorý po predstavení vyplnilo 18 divákov (prevažne vysokoškolskí študenti vo veku od 20 do 26 rokov), sa dá vyčítať, že všetci inscenácii *Ça vous a plu, monsieur?* bez problémov porozumeli. Polovica z opýtaných uviedla, že s nimi väčšou mierou komunikovala pohybová zložka. Pre druhú polovicu pohyb vyvažoval text tak, že obe zložky boli rovnocenné. Na otázku „Čo je podľa vás v dnešnom divadle dôležitejšie: reč (text) alebo telo?“ sa odpovede rôznili najviac: osem divákov napísalo „Telo“, päť divákov „Reč“, dvaja „Kombinácia oboch“, a zvyšok uviedol: „Symboly“, „Tanec“ a „Najzásadnejšia je réžia“. Diváci sa v dotazníku zhodli, že fyzické divadlo je medzinárodne zrozumiteľnejšie než činohra postavená na texte. Traja diváci svoje odpovede doplnili, že pri všeobecne známom klasickom texte nie je rozdiel markantný.

Zaujímavé postrehy zaznamenali niektorí z divákov v komentároch či názoroch na predstavenie. Jedného diváka prekvapilo, že mu stačil jeden stôl na prázdnej scéne na to, aby si dokázal predstaviť celú reštauráciu s mnohými stolmi a stoličkami. V divadle, ktoré užíva imaginárne predmety a postavy, sa očakáva aktívna predstavivosť diváka. Réžisér Jiří Havelka v tejto súvislosti vo svojej úvahe „Divák jako spolutvůrce aneb Osvobozující moc tvořivé imaginace“ píše, že v divadle je schopnosť imaginácie vyžadovaná permanentne. Je stále nutná. Napríklad keď javisko je vďaka jednému umelému stromu celý sad.⁶ Je zaujímavé, že ľudia k tejto tvorivej imaginácii nie sú vedení, alebo na ňu upozorňovaní. Na hru divadelných symbolov či metafor sú pripravení. Tak ako jeden stôl dokáže vytvoriť reštauráciu, tak aj jeden herec dokáže vytvoriť celý rad čašníkov či hostí. Ak tomu pevne verí herec, verí i publikum.

Iného diváka zaujalo, ako sa dajú v komédii využiť rôzne náhodné elementy, ktoré sa dejú počas predstavenia. Ako príklad uvediem, že keď som počas svojho vystúpenia v Agadire začul oznámenie doručenej správy na mobilnom telefóne jedného z divákov, obrátil som sa k nemu a vyzval ho, aby správu prečítal všetkým. Už z predošlých skúseností som sa naučil, že sa oplatí tieto ruchy brať do hry. Diváci vedia, že ide o improvizáciu, a väčšinou každý „nepripravený“ prvok ocenia. Oliver Double v knihe *Getting The Joke* tvrdí, že komik musí odpovedať na všetky náhodné udalosti ako zvonenie telefónu, padnutie pohára či výkrik. Ak tieto elementy ignoruje a nevezme ich do hry, divácky záujem môže klesnúť.⁷

⁴ PERRET, Gene. *The New Comedy Writing Step by Step*. Fresno: Quill Driver Books, 2007.

⁵ KERR, Walter. *Jak nepsat hru*. Praha: Orbis, 1963.

⁶ KLÍMA, Miloslav a kol. *Divadlo a interakce III*. Praha: Nakladatelství Pražská scéna, 2008.

⁷ DOUBLE, Oliver. *Getting The Joke*. London: Methuen Drama, 2005.

Takisto sa objavil názor, že by sa inscenácia *Ça vous a plu, monsieur?* dala odohrať čisto pohybovo, bez textu. S tým tak úplne nesúhlasím; divák by sa v postavách bez krátkeho úvodu mohol strácať. I keď je pravda, že divadlo je predovšetkým dej a až potom text.⁸ Každopádne bola inscenácia prijatá pozitívne. O tom svedčí i fakt, že porota ju ocenila Cenou za najlepší mužský herecký výkon.

3. IIFUT, Teherán, Irán (25. – 30.5. 2015)

Medzinárodný festival vysokých divadelných škôl IIFUT 2015, 2 vystúpenia v anglickej verzii

Festival

Festival IIFUT (Iran International Festival of University Theatre) sa konal od 16. do 30. mája 2015 v hlavnom meste Iránu, Teheráne. Rozmanitá dvojtýždňová prehliadka sa rozprestiera na mnohých miestach veľkomesta. Tak ako v Agadire, aj sem som dostal pozvanie na Roma Teatro Festival 2014 v Ríme. Šlo už o 18. ročník IIFUT. V krátkom anglickom popise udalosti stojí, že ide o najstarší, najsolídnejší a najväčší akademický festival v Iráne. Je pravidelne podporovaný Ministerstvom kultúry a administratívy.

V medzinárodnej súťaži divadelných inscenácií sa predstavilo 25 produkcií, z toho až 20 domácich. Zo zahraničných súborov prišli okrem Janáčkovej akadémie múzických umení Španieli, Taliani, Nemci a Rusi. Napriek tomu, že divadelné inscenácie boli hlavnou festivalovou líniou, súťažilo sa ešte v ďalších siedmich kategóriách: rozhlasové hry, výskumné projekty, písanie pôvodných divadelných hier, experimentálne divadlo, divadelný plagát a fotografia, diplomové a dizertačné práce a súťaž pedagógov. Medzi hlavné podmienky k prijatiu zahraničných produkcií na IIFUT je okrem vysokej umeleckej kvality aj záväzok, že dielo v žiadnom prípade nie je v rozpore s pravidlami islamského náboženstva. Napríklad: predstaviteľky ženských postáv musia mať zahalené vlasy, nohy i ramená, inscenácie nemôžu ukazovať akúkoľvek nahotu, nesmie sa počas inscenácie požívať alkohol či iné omamné látky, alebo že v texte nesmú byť žiadne narážky na sexualitu, homosexualitu či na iné tabuizované témy.

Je treba povedať, že festival IIFUT bol zorganizovaný najhoršie zo všetkých, ktorých som sa doteraz zúčastnil. To sa dalo zistiť už počas mailovej komunikácie pred príchodom do Teheránu, pretože organizátori odpovedali vždy neskoro a zmätočne. Odlietal som 25. mája, pričom termín svojho vystúpenia som sa dozvedel len tri dni pred odletom. Prekvapilo ma, že bez predošlého dohovoru ma zaradili do programu až štyrikrát: mal som hrať po dve vystúpenia 27. a 28. mája. Keďže som sa ohradil, že vystúpenie je fyzicky náročné a môžem hrať naplno len raz denne, hral som nakoniec dvakrát. I keď mi bolo povedané, že víza uhradí festival pred mojím príchodom, nakoniec sa tak nestalo. Poslali mi dopredu referenčné číslo, s ktorým som si mal víza na letisku prevziať. Tam mi však bolo povedané, že to festival neuhradil a musel som na mieste zaplatiť 60 eur. Organizátori mi následne povedali, že mi asi niekto poslal chybnú informáciu a že víza si hradia účastníci sami. Na hoteli ma chceli dať na izbu s ďalšími štyrmi ľuďmi, po protestoch a dlhom vybavovaní som bol nakoniec sám. Nešikovné bolo i to, že program festivalu bol výhradne v perzskom jazyku, ktorý je pre našinca nečitateľný. Keď som sa pýtal, ako je možné, že tak veľký medzinárodný festival nemá program v anglickom jazyku, bolo mi povedané, že zahraničných produkcií je len malý zlomok, a že mi všetko ochotne preloží hociktorý z organizátorov. Nedostal som ani mapu mesta, v ktorom sa kvôli jazykovej bariére veľmi zle orientovalo. Pridelili mi len „buddyho“ menom Reza (človeka, ktorý ma mal na starosti).

Vystúpenie

Takisto v divadle Naser Khosrow to nebolo jednoduché. Technickí pracovníci boli milí, ale nevedeli priveľmi anglicky a dohadovanie bolo zdĺhavé a únavné. Jediné šťastie je, že moja inscenácia je technicky nenáročná. Divadlo Naser Khosrow je malé skromné študentské divadlo v centre Teheránu. Pódium má rozmery 8 x 5 metrov, hľadisko je pre 100 divákov. K dispozícii je šesť svetiel. Klimatizácia je pomerne hlučná, takže môže byť pustená len mimo predstavenia.

Špecifikum festivalu IIFUT je, že organizátori si spoločne s inscenátormi prechádzajú text a dej privezenej produkcie. Ide v prvom rade o dodržanie spomínaných náboženských noriem. Preto som si deň pred svojím vystúpením sadol s jedným z hlavných organizátorov festivalu, pánom Behnam Navaie, a prebrali sme text inscenácie *Did you enjoy your dish, gentlemen?*. Nakoniec sme sa dohodli, že nepoužijem dve veci:

⁸ CARRIÈRE, Jean-Claude. *Vyprávět příběh*. Praha: Národní filmový archiv, 1995.

tou prvou je slovo „orgazmus“ a jeho komické pohybové znázornenie na scéne. Je zahrnutý hlavným čašníkom na začiatku inscenácie, kedy hovorí „I love serving. I love it so much that sometimes when I serve, I get an orgasm.“⁹, a následne to pohybovo predvedie pri stole s tromi imaginárnymi kávami. Kvôli kultúrnym odlišnostiam som slovo orgazmus vynechal a zahrnul len akýsi slasťný pocit z práce čašníka. Druhým škrtom bolo počínanie Pedra Bailanda v druhej časti inscenácie, kedy objednáva polievky od hostí – prezidentov. Po tom, ako objedná dve rajčinové polievky, kmitajúcim jazykom obľíže imaginárnu tvár slovenského prezidenta. Organizátorovi festivalu IIFUT pripadal tento moment príliš obscénny.

Inscenácia *Did you enjoy your dish, gentlemen?* bola iránskym publikom prijatá pozitívne, obe vystúpenia boli prakticky vypredané. I keď anglicky hovorila zhruba len polovica publika, oba razy odmenili predstavenie potleskom v stoji. Dotazník po vystúpení vyplnilo 24 divákov (vo veku od 19 do 46 rokov). Niektorí vyplnili dotazník perzským jazykom, čo vyžadovalo následný preklad. Všetci jednoduchej štruktúre inscenácie porozumeli. Asi tretina opýtaných priznala, že anglicky nehovorí, a preto s nimi výraznejšie komunikovali pohybové výrazové prostriedky. Zrejme i preto napísali, že telo je v dnešnom divadle dôležitejšie než reč.

Jedného diváka, ktorý neovláda anglický jazyk, prekvapilo, koľko informácií mu poskytol pohyb, mimika a gestá jedného herca na scéne. Text vnímal len ako akúsi „zlátaninu reči“, ktorá nenesie žiaden význam. V práci *Reč tela* Veronika Riedlbauchová píše, že herci dnes často zabúdajú, že pohyb nie je len doplnkovým gestom slova alebo dekoráciou. Telo rozpráva iným jazykom, ale rovnako účinne ako slovã.¹⁰ Mimoriadne zaujímavý podnet napísala diváčka k téme komédií v iránskom divadle. Zhrnula, že v Iráne sa divadelné komédie takmer nevyskytujú. Iné žánre, ako tragédia, balet, moderný tanec, experimentálne divadlo či site-specific sú pomerne bežné, ale vyslovene komické inscenácie sú akoby zaznávané či „neoficiálne nepovolené“. Tento názor sa zhoduje s druhým postrehom: iný divák uviedol, že do divadla chodí pravidelne, ale nikdy predtým nezažil, že by sa diváci v hľadisku niekoľkokrát spoločne smiali. Dodal, že v iránskom filme sú komédie bežné, ale v divadelnom umení sa nevyskytujú.

Troja diváci sa vyjadrili k obsahu inscenácie *Did you enjoy your dish, gentlemen?* v zmysle jeho otvorenosti. Inscenáciu označili za „liberálnu“ či „myšlienkovu otvorenú“ a dodali, že v Iráne by bolo nemysliteľné spraviť na scéne terčom vtipov niekoho tak vysoko postaveného ako je prezident či iný politický reprezentant. Taktiež priznal, že smiať sa na úkor prezidentov predstavených v inscenácii bolo uvoľňujúce a oslobodzujúce. V Európe a západnom svete však komédia už odnepamäti vo veľkej miere vychádza zo zosmiešňovania autorít, či už politikov, polície či armády.

Na záver festivalu IIFUT dostala inscenácia *Did you enjoy your dish, gentlemen?* nomináciu na najlepší mužský herecký výkon. Všetky ceny však nakoniec pozbierali iránski divadelníci. Možno sčasti preto, lebo mali oveľa väčšie zastúpenie, možno aj preto, že porota pozostávala z piatich iránskych divadelníkov a pedagógov, pričom nie všetci rozumeli anglicky.

4. LAU, Bejrút, Libanon (10. – 15.6. 2015)

Medzinárodný festival vysokých divadelných škôl LAU 2015, 1 vystúpenie v anglickej verzii

Festival

Festival LAU v Bejrúte nesie meno svojej univerzity: Libanonská Americká Univerzita (Lebanese American University). Celý názov znie v origináli „LAU International University Theatre Festival“. Tento rok sa konal už jeho 17. ročník od 10. do 14. júna 2015. Festival je medzinárodnou nesúťažnou prehliadkou. Zúčastnili sa ho štyri libanonské univerzity, okrem usporiadateľskej aj Lebanese International University, Beirut Arab University a Antonine University. K nim sa so svojimi inscenáciami pridali Česko, Alžírsko, Palestína, Turecko, Jordánsko, Kuwait a Sýria. Dalo by sa povedať, že Česká republika bola na festivale najexotickejším a najvzdialenejším účastníkom. V popise festivalu stojí, že tento rok sa ho zúčastnilo vyše 170 študentov divadelných vysokých škôl. Okrem samotných predstavení kladú dôraz na stretnutie medzinárodných študentov, ktorí zdieľajú nápady a názory na divadlo a kultúru.

⁹ SERIŠ, Pavol. *Did you enjoy your dish, gentlemen?*. Divadelný scenár, 2014. Slovensky „Milujem servírovanie. Milujem to tak mocne, že niekedy, keď servírujem, dostanem orgazmus.“

¹⁰ KLÍMA, Miloslav a kol. *Divadlo a interakce IV*. Praha: Nakladatelství Pražská scéna, 2010.

Každý z piatich festivalových dní pozostával z dvoch až troch divadelných predstavení a večerného koncertu. Celá prehliadka sa odohráva vo večerných hodinách (od 17 do 22 hodiny) na univerzitnom kampuse v mestskej časti Bejrútu Hamra. V kampuse sa nachádzajú dve plne vybavené divadlá: klasické kukátkové Irwin Theatre a divadlo v tvare polkruhového amfiteátru Gulbenkian Theatre. Obe divadlá majú kapacitu okolo 400 divákov. Okrem týchto sa niekoľko vystúpení odohralo vo vonkajších priestoroch členej kampu postaveného na kopci: na námestí pred Gulbenkian Theatre alebo v malom parku pri kantíne. Výhoda festivalu na pôde univerzitého kampusu je určite v tom, že všetci účastníci sa neustále stretávajú jednak v divadlách a na koncertoch, ale i na spoločných obedoch a večerách či vo voľnom čase. Dobrým ťahom na spoznávanie sa sú aj každodenné diskusie, ktoré sa vracajú k predstaveniam z minulého dňa, a kde sa môžu inscenátori konfrontovať s domácimi i ostatnými študentmi. Festival bol dobre zorganizovaný, sprístupnený i verejnosti s voľným vstupným.

K ďalším pozitívam festivalu LAU patrí prehľadný program v anglickom jazyku či letáky s anotáciou inscenácie rozdávané od rána do večera, i pred samotným vystúpením. Každý účastník takisto na záver festivalu dostane na DVD videozáznam a fotografie zo svojho vystúpenia. Domáci študenti sú nadmieru priateľskí a jazykovo dobre vybavení: veľká väčšina z nich ovláda anglický i francúzsky jazyk. Celková atmosféra kampusu i festivalu je uvoľnená.

Vystúpenie

Predstavenie v anglickej verzii *Did you enjoy your dish, gentlemen?* bolo na programe v piatok 12. júna o 20:30 v Irwin Theatre. Zahraniční inscenátori majú pred festivalom možnosť vybrať si podľa fotografií priestor, ktorý im k vlastnej produkcii vyhovuje lepšie. Na predchádzajúcich festivaloch som sa s touto možnosťou nestretol; vždy mi bol pridelený priestor podľa uváženia organizátora, alebo sa všetky predstavenia jednoducho konajú pod jednou strechou, čím možnosť výberu odpadá.

Divadlo bolo zaplnené z dvoch tretín, čo bola na miestne pomery nadpriemerná účasť. Diváci sa na komédiu tešili (zo štrnástich inscenácií festivalového programu boli komédie len tri) a od prvého momentu boli dobre naladení. Publikum bolo živé a temperamentné, neraz odmenilo slovný vtíp či pohybový prvok potleskom. Opäť som použil známy komediálny trik a preložil som niekoľko slov a fráz do arabského jazyka. Takisto som reštauráciu situoval do mestskej časti Hamra. Po predstavení ma prišiel pozdraviť aj český veľvyslanec v Libanone Svatopluk Čumba s manželkou. Inscenácia bola na diskusii hodnotená pozitívne, musel som odpovedať na množstvo zvedavých otázok. Riaditeľka festivalu Hala Masri verí, že sa ho niekto z Janáčkovej akadémie múzických umení zúčastní aj v budúcich ročníkoch.

Dotazník vyplnilo 17 študentov, prevažne z domácej univerzity LAU. Oproti iránskemu publiku rozumeli všetci miestni študenti vďaka dobrej jazykovej vybavenosti každému slovu. Väčšina sa zhodla, že inscenácia komunikovala vyvážené telom i slovom, a jedno bez druhého by nefungovalo. Rôzne názory padli na otázku, či je v dnešnom divadle dôležitejší pohyb alebo text: dvaja uvideli, že to závisí od žánru hry, dvaja, že rozhoduje presah či posolstvo, ktoré hra nesie. Jeden študent napísal, že obe zložky sú tak významné, že ku kvalitnej inscenácii stačí aj jedna z nich. Iný vyjadril názor, že obe majú dôležitú rolu, ale je to telo, ktoré dokáže publiku zasielať správy, emócie či informácie, ktoré sa slovom vyjadriť nedajú. Jeden divadelný režisér sa vyjadril, že v libanonskom divadle sa málo pracuje s pantomímou a imaginárnymi predmetmi. Potešilo ho, že ak má herec prepracovanú techniku, nepotrebuje okolo seba množstvo reálnych predmetov. K tomu vnímal, že má ako divák tvorivú radosť, že si môže všetko na scéne predstavovať podľa seba. Havelka tvrdí, že diváka „predevším blaží fakt, že objavil svůj vlastní tvůrčí potenciál. On sám – divák – si složil obraz reality z několika málo divadelních segmentů. Jak to udělal? Zapojil obrazotvornost. Stal se spolutvůrcem.“¹¹

Keďže ide o komédiu charakterov, niektorých zaujal jednak počet postáv, ktoré hrá jeden herec, ale i žáner monodrámy. Podľa Vladimíra Justla musí byť divadlo jedného herca pestré a malo by si maximálne hrať: hrať aj hrať sa: so slovami, intonáciami aj s ľuďmi v hľadisku.¹² Treba dodať, že divadlo jedného herca nie je v žiadnom prípade divadlom jednej dramatickej postavy. Tie druhé a ďalšie síce nie sú vidieť, ale zúčastňujú sa deja. Sú fyzicky neprítomné, ale v rámci príbehu a deja existujú.

Jedna diváčka napísala, že po dlhšej dobe videla divadelné predstavenie, ktoré bolo vytvorené v prvom rade pre divákov a nie kvôli akejsi vlastnej umeleckej snahe niečo si dokázať. Uviedla, že často vída na študentských prehliadkach inscenácie, ktoré akoby boli vytvorené pre režiséra a dramaturga, uzatvorené do seba, „egoistické“, bez snahy vtiahnuť diváka do deja či zapôsobiť na neho umeleckou invenciou a vynaliezavosťou. Zostávajú len prázdny tvarom, ktorý nepočíta s divákom. Je samozrejme, že pohybová komédia *Did you enjoy your dish, gentlemen?* je určená divákovi. Peter Brook o vzťahu herca a diváka píše, že herec konajúci určité gesto tvorí jednak sám pre seba, zo svojej potreby, ale jednak pre druhého. Pochopiť pravý význam diváka je ťažké. Divák prítomný je aj nie je. Na jednej strane je hercom ignorovaný, na druhej strane by to bez neho nebolo divadlo. Jeho poloha je dvojaká: je to partner, na ktorého treba zabudnúť, ale takisto ho herec nemôže nikdy vypustiť z mysle.¹³ Divadlo neexistuje ani bez herca, ani bez diváka. Až stretnutím oboch vzniká divadelné predstavenie.

Z dotazníku taktiež vyplynulo, že je potreba na divadelných školách rozvíjať autorské divadlo a tvorivé písanie. Na univerzite LAU prichádzajú tieto snahy až v posledných rokoch. Niektorí opýtaní vyjadrili prekvapenie, že som sa s inscenáciou *Did you enjoy your dish, gentlemen?* zúčastnil už niekoľkých podobných festivalov, a pritom ide o autorské divadlo. Na bejrútskej univerzite je zvykom, že občasné autorské experimenty ostávajú len v škole, a na festivaly cestujú klasické divadelné kusy od dramatikov ako Shakespeare, Molière, či Čechov. Autorské divadlo na rozdiel od klasiky nezačína od dramatického textu, ale od témy. V tomto prípade ide o život čašníkov a zákazníkov v reštaurácii. Tento prístup sa odlišuje od obvyklej dramatisácie, kde estetická funkcia a hodnota textu dominuje.¹⁴

5. European Young Theatre, Spoleto, Taliansko (6. – 10.7. 2015)

Medzinárodný festival vysokých divadelných škôl European Young Theatre 2015, 1 vystúpenie v anglicko-talianskej verzii

Festival

Festival European Young Theatre organizuje Accademia Nazionale d'Arte Drammatica Silvio d'Amico v Ríme. Tretí ročník festivalu sa konal od 1. do 11. júla v meste Spoleto (asi 130 km severne od Ríma). Medzinárodná súťažná prehliadka sa konala výhradne v divadle Teatrino Delle 6 s kapacitou cca 80 divákov. Svoje inscenácie odohrali okrem JAMU divadelné akadémie zo Škótska, z Francúzska (Paríž a Štrasburg), zo Španielska, z Nemecka, z Litvy. Akadémia z Ríma sa zúčastnila dvoma rozličnými predstaveniami. Študenti z Budapešti boli takisto v programe, ale nedorazili kvôli zdravotným problémom niektorých hercov.

Motto festivalu bolo „Students for students“ – „Študenti pre študentov“. Na rozdiel od iných festivalov divadelných vysokých škôl nefunguje European Young Theatre samostatne, ale ako súčasť veľkého sviatku „Festival dei 2 Mondi“, ktorý mal tento rok už svoj 58. ročník. Ide prevažne o profesionálne divadlo, tanec a vážnu hudbu. Konal sa od 26. júna do 12. júla a žilo ním celé mesto. Študentský festival sa v záplave plagátov a propagácii k profesionálnym produkciam mierne vytratil. Napriek tomu bolo v divadle Teatrino Delle 6 vždy plno, a niekedy sa kvôli menšej kapacite nedostali dnu všetci.

Okrem hlavného programu, ktorý sa konal vždy od 18:00 a 21:00, sa mohli študenti zúčastniť dvoch workshopov: „Ballet Cimatique“ s Giovanni Firpom a „On the road to Immediate Theatre“ vedený Andreiom Zagorodnikovom. Každý workshop sa konal tri dni od 10:00 do 16:00 v Cantiere Oberdan. Z Janáčkovej akadémie sa ich zúčastnili študenti Jakub Liška a Adam Steinbauer. V rámci off-programu bolo niekoľko nesúťažných vystúpení, napríklad inscenácia „Draw me a sheep“ Umeleckého Inštitútu z kórejského Soulu či pouličná performancia „Mask 2“ v záhradách Casina dell'Ippocastano.

V programe festivalu, ktorý bol v anglickom i talianskom jazyku sa dozvieme, že tretieho ročníku sa zúčastnilo vyše 50 mladých hercov a režisérov z hlavných európskych divadelných škôl. Ocenenia spojené s finančnými odmenami sú vyhlasované pre najlepšiu inscenáciu za prvé, druhé a tretie miesto. Porota sa skladala zo študentov i pedagógov rôznych divadelných vysokých škôl, ale hlasovali i diváci po každom vystúpení jednoduchým spôsobom: na hlasovacom lístku len zakrúžkovali „yes“ alebo „no“.

¹¹ KLÍMA, Miloslav a kol. *Divadlo a interakce III*. Praha: Nakladatelství Pražská scéna, 2008, s. 118.

¹² JUSTL, Vladimír. *Divadlo jednoho herce*. Praha: Svaz českých dramatických umělců, 1989.

¹³ BROOK, Peter. *Prázdny prostor*. Praha: Panorama, 1988.

¹⁴ KOVALČUK, Josef. *Téma: Autorské divadlo*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 2009.

Vystúpenie

Moje predstavenie v anglicko-talianskej verzii *Did you enjoy your dish, gentlemen?* bolo na programe vo štvrtok 9. júla o 18:00. V historickom divadle Teatrino Delle 6 na vrchole hornatého mesta Spoleto mal každý na prípravu 3 hodiny. Špecifikom festivalu je pravidlo, že inscenácie nemôžu presiahnuť dĺžku 30 minút. I keď nie všetky súbory toto pravidlo dodržali (študenti z Madridu hrali vyše hodinu), ja som svoju komédiu skrátil z 50 minút na 30. Musel som skrátiť počet čašníkov zo 17 na 14 a markantne zoškrtiť druhú polovicu od príchodu prezidentov. Namiesto postupnosti aperitív – predjedlo – polievka – hlavný chod – odchod prezidentov – musela návšteva odísť už po predjedle. Tým bolo publikum ukrátené o mnoho vtipných momentov a dej nemohol gradovať postupne ako v celkovej dĺžke. Inscenácia si tak aspoň sčasti udržala svoju kostru. Ak by som zahral len prvých 30 minút z *Did you enjoy your dish, gentlemen?*, stihol by som len predstaviť všetkých pracovníkov reštaurácie a uviesť príchod prezidentov.

Opäť som mohol využiť anglicko-taliansku verziu, ktorú som mal z Ríma a Foggie. Keďže je výhodné použiť lokálne jedlá, popýtal som sa na ne organizátorov festivalu. Gene Perret tvrdí, že v komédii (či už v stand-up comedy alebo v divadle) je výhodné lokalizovať humor. Využitím názvov, ulíc, miest, obchodov, známych osôb či nedávnych udalostí si herec či komik otvára cestu k publiku a šikovne vtiahne publikum do svojej hry.¹⁵

Publikum sa skladalo prevažne z vysokoškolských študentov. Tí reagovali vnímavo a pozitívne. Častý smiech vygradoval v dlhý a hlučný záverečný potlesk. Ihneď po každom vystúpení počas European Young Theatre nasleduje diskusia vedená moderátorom. Divákov opäť zaujímalo či ide o autorské dielo, kto všetko na inscenácii spolupracoval, koľko mala repríz a iné.

Z dotazníkov (10 vyplnených) sa dá vyčítať, že všetci inscenácii porozumeli, i keď dvaja z nich majú len základnú znalosť anglického jazyka. S väčšinou komunikovalo telo a pohybové výrazové prostriedky. Jedného diváka zaujalo, že moje telo bolo na scéne v neustálom pohybe, a napriek tomu, že scéna je takmer prázdna a v diele účinkuje len jeden herec, bola inscenácia mimoriadne dynamická a energická. Súhlasím, že v pohybovej monodráme treba permanentne meniť a využívať nielen polohu tela a jeho častí, ale aj postavenie tela v priestore a vo vzťahu k divákovi. Základné plány postavenia tela sú: spredu, z profilu, chrbtom a z troch štvrtín. Medzi nimi však vzniká celý rad odlišností a jemných nuancií.¹⁶

Iný divák uviedol, že komédia *Did you enjoy your dish, gentlemen?* funguje vďaka mnohým konfliktom, ktoré sa postupom času vrstvia na seba. Netreba zdôrazňovať, že dráma je v prvom rade konflikt. John Vorhaus v knihe *The Comic Toolbox* rozdeľuje tri základné typy komického konfliktu: globálny konflikt (človek proti prírode), interpersonálny konflikt (človek proti človeku) a vnútorný konflikt (človek sám proti sebe).¹⁷ V prípade inscenácie *Did you enjoy your dish, gentlemen?* je najviac využitý interpersonálny typ konfliktu. Pri vyše dvadsiatich postavách sa tento konflikt ponúka už primárne. ■

6. Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Obrazová dokumentace

¹⁵ PERRET, Gene. *The New Comedy Writing Step by Step*. Fresno: Quill Driver Books, 2007.

¹⁶ KLÍMA, Miloslav a kol. *Divadlo a interakce IV*. Praha: Nakladatelství Pražská scéna, 2010.

¹⁷ VORHAUS, John. *The Comic Toolbox*. Los Angeles: Silman-James Press, 1994.

Příloha č. 1: Dotazník

Questionnaire / Dotazník

Performance: "Did you enjoy your dish, gentlemen?"

Predstavenie „Chutilo vám, páni?“

1. Did you understand everything in the performance? / Rozumeli ste v predstavení všetkému?
2. What was more communicative in the performance – the speech or the body? / Čo v predstavení komunikovalo viac – reč alebo telo?
3. In your opinion, what is more important in today's theatre: the speech (text) or the body? / Čo je podľa vás v dnešnom divadle dôležitejšie: reč (text) alebo telo?
4. Do you think physical theatre is easier to understand internationally than theatre works based largely on text? / Myslíte, že fyzické divadlo je medzinárodne zrozumiteľnejšie ako produkcie, ktorú sú postavené prevažne na texte?
5. Please write any comments or opinions on the performance. / Prosím napíšte komentáre alebo názory k predstaveniu.

Please write your: / Prosím napíšte svoj:

Age: / Vek:

Sex: / Pohlavie:

Occupation: / Povolanie:

Příloha č. 2: Obrazová dokumentace

Obrázek 1: Plagát, Foggia

STAGIONE 2014/2015 PICCOLO TEATRO IMPERTINENTE

<p>25/ottobre 26</p> <p>FESTIVAL LILIANA ROSSI con Trio d'archi Mastromatteo e performance a cura della Piccola Compagnia Impertinente</p>	<p>08/novembre 09</p> <p>ANIMAL SOCIAL CLUB di Pierluigi Bevilacqua ed Enrico Cibelli regia: Pierluigi Bevilacqua</p>	<p>22/novembre 23</p> <p>6POLITICO di Pierluigi Bevilacqua regia: Pierluigi Bevilacqua</p>
<p>20/21/26/27 28/29/30 dicembre</p> <p>L'ANSIA DI NOÈ di Enrico Cibelli diretto e interpretato da Pierluigi Bevilacqua</p>	<p>dal 14 dicembre al 06 gennaio</p> <p>MOSTRA D'ARTE TIZIANA D'AMBROSIO</p>	<p>17/18 gennaio</p> <p>DID YOU ENJOY YOUR DISH, GENTLEMAN? diretto e interpretato da Pavol Seriš</p>
<p>07/febbraio 08</p> <p>BAM TEATRO NEL MARE CI SONO I COCCODRILLI con Paolo Briguglia regia: Paolo Briguglia ed Edoardo Natoli</p>	<p>21/febbraio 22</p> <p>(TEATRO RAGAZZI) OMBRE CINESI di Enrico Cibelli e Manuela Piemonte regia: Pierluigi Bevilacqua</p>	<p>07/marzo 08</p> <p>COMPAGNIA ARTU TRE SULL'ALTALENA di Luigi Lunari diretto da Giuseppe Iacono</p>
<p>03/aprile 04</p> <p>(TEATRO RAGAZZI) BUBBLE CIRCUS SOFFIO MAGICO con Mariano Guz e Egle Sciarappa</p>	<p>25/aprile 26</p> <p>MATTI DA SUONARE 2.0 di Pierluigi Bevilacqua e Francesco Mastromatteo regia: Pierluigi Bevilacqua con la collaborazione di Tiziana D'Ambrosio</p>	<p>PICCOLA COMPAGNIA IMPERTINENTE</p> <p>Via Castiglione 49, Foggia 0881 19 611 58 • 320 62 124 89 piccolacompaniainpertinente.com</p>

Obrázek 2: Program Piccolo Teatro Impertinente

Programme

Samedi 25 Avril 2015

- 15h : Conférence - débat: «Théâtre et médias» - Espace des Humanités FSLH - Agadir
- 19h : Ouverture Officielle de la 20ème Édition
1er Spectacle - ENCG - Agadir
Club Kiproko «Hibal min khazz»

Dimanche 26 Avril 2015

- 10h : 2ème Spectacle - FSJES - Ain Sbaa - Casablanca
«Marathon de femmes»
- 15h : 3ème Spectacle - FSLH - Agadir
Troupe Dionysos «Une Symphonie de colère»
- 19h : 4ème Spectacle - Accademia Teatrale di Roma Sofia Amendolea - Italie «BASTARDS IN THE MIND»

Lundi 27 Avril 2015

- 10h : 5ème Spectacle - Real Escuela Superior Del Arte Dramatico Madrid «Tartufo»
- 15h : 6ème Spectacle - Association Radhed - ISBAS - Tunisie
«Un soldat bleu dans ma chambre»
- 19h : 7ème Spectacle - l'Institut National des Arts et de la Culture de Belgorod «L'Opéra de quat'sous»

Mardi 28 Avril 2015

- 10h : 8ème Spectacle - Université Annajah Nationale - Palestine
«Mauvais rêves»
- 15h : 9ème Spectacle - Académie Janáček des Arts Musicaux de Brno Faculté du Théâtre - Tchequie
«Ça vous a plu, monsieur?»
- 20h : Cérémonie de Clôture

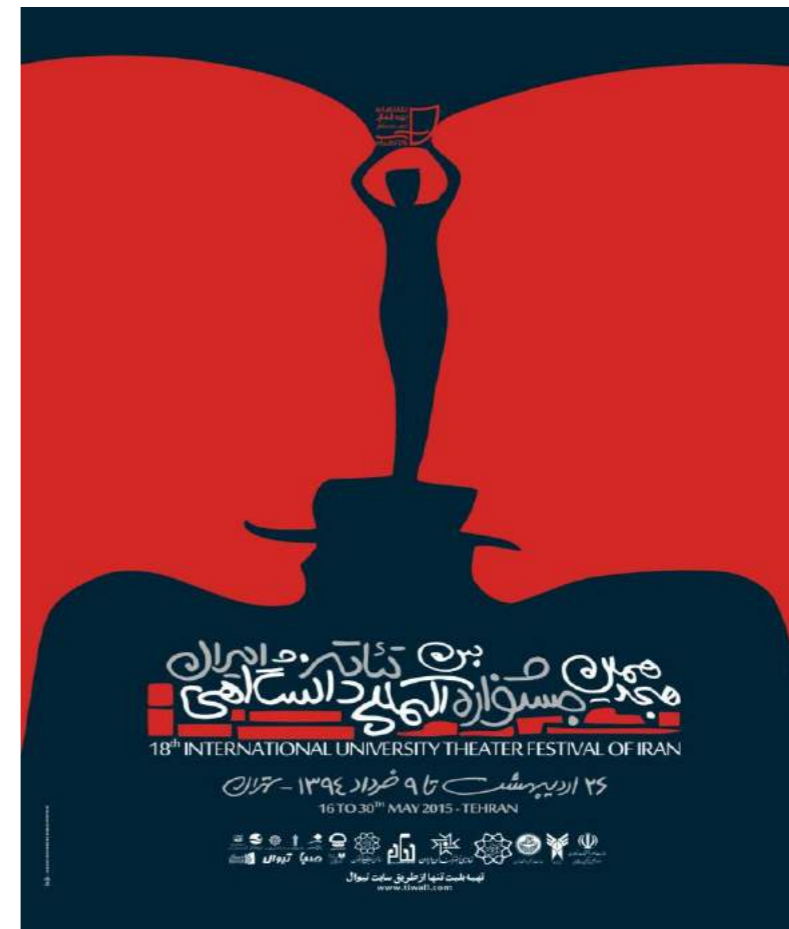
Obrázek 3: Program FITUA, Agadir

Obrázek 4: Agadir

Obrázek 5: Agadir, program

Obrázek 7: IIFUT, Irán, plagát

Obrázek 6: Agadir, ocenenie

Obrázek 8: Naser Khosrow Theatre, Teherán

Obrázek 9: LAU festival, Bejrút, Irwin Theatre

Obrázek 10: Did you enjoy your dish, gentlemen?

Obrázek 11: Spoleto, program

Obrázek 12: Spoleto, diplom

7. Použité zdroje

Literatura:

BROOK, Peter. *Prázdný prostor*. Praha: Panorama, 1988.

CARRIÈRE, Jean-Claude. *Vyprávět příběh*. Praha: Národní filmový archiv, 1995.

DOUBLE, Oliver. *Getting The Joke*. London: Methuen Drama, 2005.

JUSTL, Vladimír. *Divadlo jednoho herce*. Praha: Svaz českých dramatických umělců, 1989.

KERR, Walter. *Jak nepsat hru*. Praha: Orbis, 1963.

KLÍMA, Miloslav a kol. *Divadlo a interakce*. Praha: Nakladatelství Pražská scéna, 2006.

KLÍMA, Miloslav a kol. *Divadlo a interakce III*. Praha: Nakladatelství Pražská scéna, 2008.

KLÍMA, Miloslav a kol. *Divadlo a interakce IV*. Praha: Nakladatelství Pražská scéna, 2010.

KOVALČUK, Josef. *Téma: Autorské divadlo*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 2009.

PERRET, Gene. *The New Comedy Writing Step by Step*. Fresno: Quill Driver Books, 2007.

RYŠÁNKOVÁ, Jiřina. *Pohyb a divadlo*. Praha: Ústřední dům lidové umělecké tvořivosti, 1965.

SERIŠ, Pavol. *Did you enjoy your dish, gentlemen?*. Divadelný scenár, 2014.

VORHAUS, John. *The Comic Toolbox*. Los Angeles: Silman-James Press, 1994.